

особистісної значущості, що сприятиме формуванню прагнення самореалізації особистості в життєвому просторі.

Список використаних джерел

1. Гуревич Р. С. Інформаційно-комунікаційні технології як засіб розвитку майбутніх фахівців. *Педагогіка і психологія*. 2015. № 1 (86). С. 21–26.
2. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях : навч. посіб. для студ. пед. вищ. навч. закл. і слухачів ін-тів післядиплом. пед. освіти. Київ ; Вінниця : Планер, 2005. 366 с.
3. Інформаційно-освітній портал у підготовці майбутніх учителів : монографія / Р. С. Гуревич, Г. Б. Гордійчук, М. Ю. Кадемія та ін.; за ред. д. пед. наук, проф., дійсного члена НАПН України Гуревича Р. С. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2017. 416 с.]
4. Козяр М. М. Використання інтерактивних технологій навчання у підготовці фахівців безпеки життєдіяльності. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми* : зб. наук. пр. Вип. 44. Київ ; Вінниця : ТОВ фірма “Планер”, 2016. С. 105–109.
5. Литвин А. В. Інформатизація професійно-технічних навчальних закладів будівельного профілю : монографія. Львів : Компанія «Манускрипт», 2011. 498 с.
6. Руденко Л. А. Формування комунікативної культури майбутніх фахівців сфери обслуговування у професійно-технічних навчальних закладах: монографія. Львів : Піраміда, 2015. 343 с.
7. Coombs S. J., Smith I. D. Designing a Self-Organized Conversational Learning Environment. *Educational Technology*. May-June 1998. Vol. 38. № 3. P. 17–29.

Растригіна А., доктор педагогічних наук, професор, Центральноросійський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка,
Колоскова Ж., кандидат педагогічних наук, доцент, Центральноросійський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка
(м. Кропивницький)

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВІЗУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО КОНТЕНТУ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Багаторічні дискусії науковців і вчителів-практиків щодо ефективності запровадження онлайн-навчання в систему освіти втратили доцільність вже після першої хвилі пандемії COVID-19. Особливо це вплинуло на організацію навчального процесу в закладах вищої освіти (ЗВО). Відповідно до проведеного в США опитування 81% студентів вважає, що використання допоміжних цифрових інструментів істотно покращує якість освіти та їхню успішність під час навчання в університеті [13]. Переважна більшість науковців

провідних університетів світу засвідчили дієвість поєднання загальноприйнятих очних форм навчання з дистанційною роботою на онлайн-платформі [8]. Про унормування змішаного (комбінованого – blended learning) навчання на загальнодержавному рівні йдеться й у документах Державної служби якості освіти України [2; 10].

Питанням пошуку адекватних відповідей на сьогоденні виклики й водночас необхідністю забезпечення загальновизнаного традиційного аудиторного навчання, заснованого на багаторічному досвіді університетів, присвячено наукові розвідки сучасних вітчизняних і зарубіжних дослідників (С. Бережна, С. Браммер, Т. Кларк, І. Прокопенко, О. Холл та ін.) [11; 12]. На перевагах дистанційного навчання й викладання в спеціально створеному інтернет-середовищі як у надзвичайних ситуаціях, так і у звичайному режимі акцентують увагу ізраїльські дослідники (М. Амрам, Е. Вейсблі, Н. Давідович та ін.) [14; 15].

Мета статті – представлення інноваційних технологій візуального навчального контенту, що забезпечує розвиток цифрової компетентності майбутнього фахівця.

Під час дистанційного навчання викладач і здобувачі освіти взаємодіють на відстані за допомогою інформаційних технологій, котрі підсилюють значимість різних способів, форм і методів перетворення навчального контенту, одним із яких є візуалізація. За О. Івановою, під візуалізацією навчальної інформації розуміють упорядкування та структурування великого обсягу інформації в наочний образ, який легко читається та сприймається завдяки активній роботі мислення. Засобами візуалізації є різні електронні освітні ресурси (таблиці, блок-схеми, гіперпосилання, збереження інформації у відеоформаті, автоматизований контроль і самоконтроль знань матеріалу, що вивчається) [3, с. 75].

С. Аранова зазначає, що в умовах дистанційного навчання візуалізована навчальна інформація у створеному авторському педагогічному продукті (ПП) має нести необхідне дидактичне навантаження та відповідати викликам часу. Серед властивостей візуального контенту, які сприяють підвищенню освітнього ефекту ПП, авторка називає такі: врахування віку аудиторії та невід'ємних характеристик навчальної інформації (логічність, наукова достовірність тощо), виклад контенту зрозумілою для аудиторії мовою, наявність у ньому навчальних можливостей та етичних норм, зв'язок з іншими навчальними дисциплінами, спрямованість контенту на розвиток самостійної діяльності учнів тощо [1, с. 63].

Розглянемо інноваційні технології візуального навчального контенту.

Відеопартитура як форма роботи була запроваджена до навчального процесу досить давно. Так, для забезпечення роботи шумового оркестру застосовують анімаційне відео, у якому на тлі основної музики в певний час з'являється необхідний інструмент (дзвіночки, бубон, трикутник тощо). Відеопартитура для музикантів має інший вигляд – це декілька нотних станів певного твору, які змінюються відповідно до руху музики, що надає можливість одночасно і слухати музику, і бачити її графічне зображення. Використання відеопартитури в галузі музичної освіти має декілька векторів: для слухання музики, наприклад, на уроках музичної літератури в навчальних закладах і для ознайомлення з новим нотним текстом або особливостями трактовки виконавця [4].

Відеоконспект – автори статті не знайшли єдиного тлумачення поняття. За змістом варіантом відеоконспекту є запис «живої» лекції, що дозволяє викладачеві зберігати зв'язок зі студентами, але водночас позбавляє його можливості перезапису невдалих моментів лекції. Відеоконспект може використовуватися в навчальному процесі в ЗВО, на педагогічній

практиці майбутніх учителів для аналізу відеоуроку на різних його етапах, виокремлених і змонтованих у короткий відеоконспект уроку [4, с. 12].

Поняття «скрінкаст» (video screen capture дослівно – відеозахоплення екрану) розуміють як цифровий відеозапис інформації, яка виводиться на екран монітору та супроводжується голосовими поясненнями, різними спецефектами та титрами. Для створення скрінкастів використовується спеціальне програмне забезпечення, таке як: CamStudio, Jing чи UVScreen Camera 4.7., OBS Studio тощо.

Скрінкастинг є різновидом підкастингу – процесу створення та розповсюдження аудіо- та відеопередач (тобто підкастів) у мережі Інтернет. Принциповою відмінністю підкастингу від інших способів поширення цифрового аудіо та відео є його стандартизація на основі протоколу RSS, яка надає можливість уніфікувати програми, створені різними авторами незалежно від їхнього конкретного змісту. Можливості скрінкастингу не мають меж і включають візуалізоване використання різних програм і сервісів із покроковим поясненням та показом матеріалу зі схемами й прикладами. С. Арбузов і Б. Старіченко [6, с. 21] виокремили позитивні дидактичні фактори використання скрінкасту в роботі зі студентами: більш раціональне використання лекційного часу (слухач позбавлений від необхідності конспектувати лекцію, оскільки скрінкаст є у відкритому доступі); використання скрінкасту як форми звітності студента в процесі виконання самостійної роботи, коли він записує та коментує покроково виконання навчального завдання у вигляді скрінкасту; наповнення інформаційної електронної бази навчальної дисципліни зусиллями як викладацьких, так і студентських скрінкастів. О. Тулупова пропонує методику розробки й створення навчальних скрінкастів [7].

Яскравим прикладом використання візуального мислення є технологія скрайбінгу (від англ. scribe – «розмічати»), автором якої був Ендрю Парк. Принцип її роботи полягає в супроводі доповіді спікера миттєвими схематичними ілюстраціями, які з'являються з-під пера, ручки, маркера чи комп'ютерної миші та полегшують сприйняття інформації. Правильне поєднання слова та замальовок основних ідей теми, об'єднаних в єдину історію, і є змістом технології скрайбінгу. Технологія скрайбінгу існує в декількох напрямках: скрайбінг-фасилітація – замальовка образів у режимі реального часу; відеоскрайбінг – використання заздалегідь підготовленого відеоролика у техніці «скрайбінг» зі звуком і музичним супроводом; 3D-скрайбінг – створення об'ємного образу за допомогою 3D-ручок у режимі реального часу, результатом чого буде матеріальний об'єкт, який можна буде вивчити та залишити на згадку [9]. Для створення відео у технології скрайбінг використовують такі ресурси, як онлайн-сервіс PowToon, програми VideoScribe, GoAnimate, Moovly тощо. Автори статті мають власний досвід використання технології скрайбінгу в навчальній дисципліні «Цифрові технології в мистецтві та художній культурі» в процесі роботи над створенням коротких відеороликів для уроків музичного мистецтва на допомогу майбутнім учителям.

Серед переваг даної технології маємо відзначити можливість використання анімації в процесі замальовки образів, що дійсно створює ефект історії, яка народжується на очах. Важливою є здатність акцентувати увагу або поєднувати поняття в момент викладу (позначити в тексті або поєднати). Як і будь-яке навчальне відео, відео у технології «скрайбінг» потребує ґрунтовного підходу до тексту, підбору графічних зображень, шрифту (незважаючи на великий арсенал шрифтів у програмі VideoScribe, український текст

відображав лише Arial Baltic). Для роботи скрайбера розробники програми пропонують велику кількість зображень, вибір яких забезпечує їх промальовку в режимі реального часу, але для нашої роботи зі створення відео у галузі мистецтва вони, на жаль, були не придатними, тому ми звернулися до каталогу безкоштовних svg, jpg та tif зображень у мережі Інтернет. У процесі експортування готового відеофайлу в безкоштовній версії програми (вона діє протягом 7 днів після скачування на комп'ютер і має неповний набір опцій) можливо зберегти відео на комп'ютер у форматі mov, а потім конвертувати його в mp4, avi або зберегти як ppt-файл для використання у програмі Microsoft PowerPoint, є можливість відразу викласти роботу на платформи для обміну відео (YouTube або Vimeo):

Проведене дослідження дозволило підтвердити доцільність актуалізації проблеми запровадження онлайн-освіти як складової дистанційного навчання в педагогічних ЗВО. Оскільки запровадження таких форм, як відеопартитура і відеоконспект, технологій скрінкастингу й скрайбінгу не тільки допомагає майбутньому вчителю легко й нестандартно організувати навчальну діяльність, урізноманітнювати заняття та сприяти розвиткові у школярів комунікативних навичок, асоціативної пам'яті й креативного мислення, а й стає вагомим чинником удосконалення цифрової компетентності майбутнього фахівця – музиканта сучасного формату (повний текст доповіді див. у статті [5]).

Список використаних джерел

1. Аранова С., Паничкин, А. Анализ педагогического продукта в контексте феномена визуализации информации. *Человек и образование*. 2020. № 3(64). С. 62-69.
2. Гурак Р. (2021). Важливо вдосконалювати технології дистанційного навчання задля якісної і доступної освіти. URL: <http://www.sqe.gov.ua/index.php/uk-ua/hovyny/2002-ruslan-hurak-vazhlyvo-vdoskonaliuvaty-tekhnologii-dystantsiinoho-navchannia-zadlia-iakisnoi-i-dostupnoi-osvity>
3. Иванова О., Муравьева И. Интерактивное электронное пособие как модульная визуализация учебной информации в старшей и высшей школе. *Школьные технологи*. 2020. № 3. С. 73-80.
4. *Педагогічна практика: методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності /* упоряд. Колоскова Ж., Назаренко М. П. Кропивницький : ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2021.
5. Растрюгіна А., Колоскова Ж. Онлайн-навчання в постковідному освітньому просторі закладів вищої педагогічної освіти. *Естетика і етика педагогічної дії*: зб. наук. пр. / Ін-т пед. освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. 2021. № 23. С. 211-226. DOI: 10.33989/2226-4051.2021.23.238283/
6. Стариченко Б., Арбузов С. Применение скринкастинга при обучении IT дисциплинам. *Информатика и образование*. 2017. № 2(281). С. 19-22.
7. Тулупова Е. Скринкасты в дистанционном обучении пользователей библиотек. *XVIII Междунар. науч.-практ. конф. «Менеджмент вузовских библиотек. Университетская библиотека в условиях цифровой трансформации»*. Минск, 2018. С. 41-50
8. Черепанова Ю. *Между первой и второй: онлайн-образование на волне пандемии*. URL: <https://education.forbes.ru/authors/online-education-vs-covid>

9. Чулюков В., Сидорова О., Дубов В. Новые технологии эффективного вовлечения обучающихся в процесс обучения. *Современное педагогическое образование*. 2019. № 6. С. 70-74.
10. Шкарлет С. *Ефективність дистанційного навчання з кожним моніторингом отримувє дедалі вищі показники*. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/efektivnist-distancijnogo-navchannya-z-kozhnim-monitoringom-otrimuye-dedali-vishi-pozitivni-pokazniki-sergij-shkarlet>.
11. Berezhna S., Prokopenko I. (). Higher Education Institutions in Ukraine during the Coronavirus, or COVID-19, Outbreak: New Challenges vs New Opportunities. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*. 2020. № 12(1(2)). С. 130-135.
12. Brammer S., Clark T. COVID-19 and Management Education: Reflections on Challenges, Opportunities, and Potential Futures. *British Journal of Management*. 2020. № 31. С. 453-456.
13. Chernev B. *29 Astonishing E-learning Statistics for 2021*. URL: <https://techjury.net/blog/elearning-statistics/#gref>
14. Davidovitch N., Eckhaus E. Factor Affecting the Decision Process of Selecting an Academic Conference. *A Virtual Higher Education Campus in a Global Word. The Role of the Academic Campus in an Era of Technological Progres*. New York. Nova, 2019.
15. Weissblei E. *Distance learning during the state of emergency due to the closure of education institutions because of the spread of coronavirus. Knesset Research and Information Center*. URL: https://fs.knesset.gov.il/globaldocs/MMM/6c81656c-de69-ea11-8113-00155d0af32a/2_6c81656c-de69-ea11-8113-00155d0af32a_11_13919.pdf

Батівська Т., кандидат педагогічних наук, доцент, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка (м. Полтава)

ВИВЧЕННЯ ОСНОВ КОМП'ЮТЕРНОГО ДИЗАЙНУ МАЙБУТНІМИ ВЧИТЕЛЯМИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Інформаційні технології навчання (ІТН) відкрили сучасні шляхи формування професійних компетентностей майбутніх учителів образотворчого мистецтва. Інноваційні підходи, у тому числі й ті, що базуються на можливостях ІТН, до проблеми підготовки та становлення майбутніх учителів образотворчого мистецтва актуалізуються в дослідженнях когорти науковців: О. Кайдановської, М. Козяр, С. Коновець, Л. Покровшук, М. Стась, Т. Фурсикової, О. Яцюка та ін. Підтверджено, що використання ІТН уможливило оптимізацію й модернізацію освітнього процесу, дозволяє привнести до нього принципово нові пізнавальні засоби, стимулювати активність студентів та їхню мотивацію до навчання, суттєво збільшити обсяг інформації, доступної для користування, а окрім того, сприяє розвитку особистості студента, його підготовці до комфортного життя в умовах інформаційного суспільства, опануванню нових важливих для фахівця такого напрямку компетентностей із продукування художніх образів засобами комп'ютерної графіки та дизайну.